

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar i yttrandet frågor om den svenska regeringens agerande i EU när det gäller bl.a. sysselsättningspolitik, jämställdhet, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Utskottet ställer sig bakom regeringens skrivelse 2013/14:115 i de delar som rör utskottets beredningsområde och anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör avstyrkas.

I ärendet finns två avvikande meningar (S) och (SD) samt två särskilda yttranden (SD) och (V).

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar nedan regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i de delar som berör utskottets beredningsområde. Tre kommittémotioner – 2013/14:U11 (S), 2013/14:U13 (MP) och 2013/14:U12 (SD) – har väckts med anledning av skrivelsen, men endast den socialdemokratiska motionen innehåller yrkanden som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Därför behandlas i det följande endast dessa yrkanden ur motion 2013/14:U11 (S).

Skrivelsen

I skrivelse 2013/14:115 anför regeringen bl.a. följande under avsnittet om *sysselsättningspolitik*. Att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska terminen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

Europeiska rådet antog i juli 2013 följande fyra landsspecifika rekommendationer till Sverige på sysselsättningsområdet:

- Förstärk ansträngningarna för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrarbakgrund.
- Stärk satsningarna på att underlätta övergången från skola till arbete.
- Komplettera ungdomsgarantin så att den bättre omfattar ungdomar som varken går någon utbildning eller fortbildning.
- Genomför och dra slutsatser av utvärderingen av effektiviteten av den sänkta restaurangmomsen.

Regeringen anser att rekommendationen på arbetsmarknadsområdet ligger helt i linje med regeringens politik för att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Regeringen anför vidare att Sverige har välkomnat diskussionen om den sociala dimensionen av EMU liksom införandet av en social resultatavla inom ramen för de existerande processerna inom Europa 2020-strategin. En viktig utgångspunkt för Sverige i diskussionen om den sociala dimensionen av EMU har varit att medlemsstaternas befogenheter när det gäller arbetsmarknad, sociala frågor och skatteområdet inte försvagas.

Under avsnittet om *arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor* konstaterar regeringen bl.a. att arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område

är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. I fråga om specifika ärenden anför regeringen gällande direktivet om genomförande av utstationeringsdirektivet bl.a. att den är positiv till kommissionens initiativ att förbättra och förtydliga tillämpningen av utstationeringsreglerna. Det är angeläget att säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och att främja en sund konkurrens på den inre marknaden, samtidigt som det är viktigt att utstationeringsreglerna respekterar medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller. Regeringen ser vidare positivt på syftet med förslaget till ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i EU, dvs. att utöka erfarenhetsutbytet mellan offentliga arbetsförmedlingar. Regeringen anser dock inte att nätverket får ges en beslutande roll och det får inte heller dubblera existerande strukturer för samverkan på sysselsättningsområdet. I fråga om direktivet om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare ser regeringen positivt på syftet med förslaget – att verka för att undanröja hinder mot den fria rörligheten för arbetskraft. Regeringen anser att medlemsstaterna bör ges stort utrymme att själva besluta om konkreta åtgärder som bör vidtas för att uppnå syftet med förordningen om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen. Regeringen redovisar riksdagens tillkännagivande från 2012 (bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53) om att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Regeringen hävdar under avsnittet om *jämställdhet och arbetet mot diskriminering* bl.a. att Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet inom alla politikområden och i genomförandet av EU:s större processer och program. Under året har Sverige bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin och i relevanta slutsatser och rekommendationer som EU:s rådsrekommendation om integrering av romer. I fråga om specifika ärenden redovisar regeringen bl.a. att Sverige har välkomnat det förslag som lämnades 2008 om ett antidiskrimineringsdirektiv och verkat för ett antagande av ett direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering inom EU oavsett diskrimineringsgrund. Regeringen redovisar också förhandlingsläget när det gäller förslaget till direktiv om jämnare könsfördelning i börsnoterade bolagsstyrelser och uppföljningen av Pekingplattformen.

Regeringen redovisar fyra *mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2013* som rör arbetsrätt. Det gäller mål C-522/12 om begreppet minimilön, mål C-83/13 om stridsåtgärder som vidtagits mot EES-bolag med fartyg som fört tredjelandsflagg, mål C-396/13 om tolkning av utstationeringsdirektivet och mål C-533/13 om tolkning av bemanningsdirektivet. Regeringen redovisar också sex mål som rör fri rörlighet för arbetstagare eller andra personer, vilka dock inte kan anses falla inom utskottets beredningsområde.

När det gäller *avslutade och pågående överträdelseärenden under 2013* som faller inom utskottets beredningsområde redovisar regeringen det ärende som rör direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete under tecknat av EFS, UNICE och CEEP, det s.k. visstidsdirektivet (ärendenummer 2007/4835). Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att avsaknaden i svensk rätt av en tydlig övre tidsgräns för flera på varandra följande visstidsanställningar rörande allmän visstidsanställning och vikariat och den fullständiga avsaknaden av åtgärder för att förhindra missbruk av visstidsanställningar för säsongarbete och för arbetstagare som har fyllt 67 år, innebär att kravet att förhindra missbruk av varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till visstidsdirektivet inte har uppfyllts. Regeringen svarade i juni 2010 att Sverige anser att det svenska regelsystemet uppfyller kraven i klausul 5, med hänvisning bl.a. till att lagen om anställningsskydd innehåller flera olika medel mot missbruk. Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande den 22 februari 2013. Sverige vidhöll sin inställning i svar den 22 april 2013.

Motionen

Socialdemokraterna efterlyser i motion 2013/14:U11 av *Urban Ahlin m.fl.* *yrkande 16* en ny politik för fler jobb. Partiet anser att arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – måste sänkas rejält i hela Europa. Socialdemokraterna ser det som en stor framgång att arbetsmarknadsministrarna inom EU har kommit överens om en ungdomsgaranti. Ungdomsgarantin är enligt partiet precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera.

Socialdemokraterna betonar vidare att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa (*yrkande 17*). Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att kraftigt ha försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor, och de konstaterar att EU-kommissionen kräver att Sverige ändrar sin lagstiftning för att leva upp till EU-rättens krav. Socialdemokraterna anser också att argumenten för en mer resolut kvoteringslagstiftning inom EU är starka. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskrimineringen, reducera deltidarbetet genom att göra heltid till norm samt justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de ytterligare insatser som enligt Socialdemokraterna måste till för ökad jämställdhet i Europa och som även regeringen måste börja arbeta för.

Socialdemokraterna menar också att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner (*yrkande 18*). Vare sig det gäller yngre eller äldre människor och vare sig de befinner sig i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande.

Kompetensutveckling är en nödvändighet för att förhindra personliga och geografiska arbetslöshetskatastrofer. Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna.

Partiet efterlyser ordning och reda på arbetsmarknaden (*yrkande 19*). För Socialdemokraterna är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den svenska regeringen måste kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Socialdemokraterna framför vidare att det är självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö (*yrkande 20*). Partiet anser därför att det är skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöréglerarna. Att kritisera medlemsstater som har högt satta ambitioner riskerar att innebära att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. Socialdemokraterna vill därför att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

Socialdemokraterna betonar slutligen vikten av starka kollektivavtal (*yrkande 21*). Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i den nationella lönebildningen ska enligt partiet därför avvisas. Socialdemokraterna framhåller att regeringen i samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde att i lex Laval genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Därför anser Socialdemokraterna att det regelverk som omger kollektivavtalen måste bli starkare, och partiet välkomnar den utredning av frågorna som tillsatts efter ett tillkännagivande från riksdagen.

Tidigare tillkännagivanden

Riksdagen beslutade den 16 juni 2011 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska tillsätta en utredning med uppdrag att senast den 1 september 2012 överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv och därefter återkomma till riksdagen med lagförslag (bet. 2010/11:AU10, rskr. 2010/11:299). Bakgrunden var de förändringar i det svenska arbetsrättsliga regelverket som tidigare gjorts med anledning av EU-domstolens dom i det s.k. Lavalmålet 2007.

Riksdagen beslutade den 28 november 2012 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll (bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar i det följande vissa frågor inom utskottets beredningsområde som tas upp i skrivelsen och en av motionerna.

När det gäller den europeiska arbetsmarknaden och frågan om en europeisk ungdomsgaranti kan utskottet inledningsvis konstatera att arbetsmarknadspolitiken är och bör vara ett nationellt ansvar. Utskottet välkomnar dock ett samarbete mellan unionens medlemsländer inom ramen för den öppna samordningsmetoden där det ges möjlighet att utbyta erfarenheter och lära av goda exempel. Rådets rekommendation om en europeisk ungdomsgaranti bör ses i ljuset av detta.

Utskottet vill med anledning av vad som framförs i den socialdemokratiska motionen påminna om att partiet, liksom en överväldigande majoritet i utskottet, vid överläggningen den 17 januari 2013 ställde sig bakom såväl tanken på en ungdomsgaranti i sig, som regeringens förslag till ståndpunkt. Enligt utskottets mening utgör ungdomsgarantin ett exempel på just det slags erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna som lämpar sig väl på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet noterar också att bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har nämnt den svenska jobbgarantin för ungdomar som en av flera förebilder för den europeiska ungdomsgarantin (*Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?*, april 2013). Regeringens politik på området framhålls således, tvärt emot farhågorna i den socialdemokratiska motionen, snarast som ett exempel att lära av för andra medlemsstater. Utskottet anser att samarbetet inom den öppna samordningsmetoden på det arbetsmarknadspolitiska området bör fungera just på detta sätt. Utskottet kan konstatera att när det gäller exempelvis övergången mellan skola och arbetsliv och utformningen av lärlingsanställningar är det Sverige som har samlat intryck från system i andra europeiska länder.

När det gäller den grupp ungdomar som på grund av ofullständig utbildning riskerar att få svårt att etablera sig på arbetsmarknaden – vilken uppmärksammas i en av de landsspecifika rekommendationerna till Sverige – vill utskottet påminna om följande. Inom ramen för jobbgarantin för ungdomar finns dels möjlighet att kombinera deltagande i garantin med utbildning på deltid, dels möjlighet för de ungdomar som återvänder till studier att få den högre nivån av studiemedel. Utanför jobbgarantin finns bl.a. folkhögskolesatsningen för att stimulera ungdomar att återgå till utbildning och den skärpning av kommunernas informationsansvar för ungdomar till ett aktivitetsansvar som nyligen föreslagits i regeringens ungdomspolitiska proposition (prop. 2013/14:191). Det är enligt utskottets mening betryggande att den svenska regeringen på olika sätt skapar nya möjligheter för de ungdomar som behöver komplettera sin utbildning.

Utskottet instämmer i den socialdemokratiska ståndpunkten att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa. Det var därför enligt utskottets mening glädjande att statsrådet Maria Arnholm vid ett informationstillfälle i utskottet den 25 mars 2014 framhöll regeringens arbete för jämställdhet i EU-sammanhang, exempelvis inom ramen för det gemensamma EU-arbetet vid FN:s kvinnokommissions möte i mars 2014 (CSW) och i arbetet med

årets uppföljning av Pekingplattformen. Som redovisas i skrivelsen har regeringen därutöver bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin.

När det gäller kommissionens förslag om EU-regler för kvotering i bolagsstyrelser kan utskottet konstatera att riksdagen redan den 19 december 2012 fann att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14, rskr. 2012/13:138). Civilutskottet framförde bl.a. följande i sitt utlåtande:

De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. I Sverige har de börsnoterade bolagen inrättat en valberedning inom ramen för rådande självreglering. I självregleringen finns också regler om att eftersträva en jämn könsfördelning. Det går också att på andra sätt påverka attityden hos ägarna. De åtgärder som bör vidtas måste kunna anpassas till de rådande förhållandena i respektive medlemsstat med hänsyn till ägarstruktur, bolagsstyrning och annat jämställdhetsarbete.

Som förslaget ser ut nu finns det enligt utskottet inte tillräckliga skäl att vidta åtgärder på EU-nivå. Målet att skapa ett jämställt beslutsfattande i ekonomiska frågor bedöms kunna uppnås bättre genom nationella åtgärder.

Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än civilutskottet och riksdagen i frågan. Utskottet anser att regeringens arbete inom unionen även fortsättningsvis bör ha som huvudmål att Sverige ska uppfattas som ett föregångsland på jämställdhetsområdet inom ramen för ett öppet samarbete mellan medlemsstaterna. Målet bör inte vara att driva på för överstatlig lagstiftning som skulle kunna komma i konflikt med gällande svensk rätt.

Utskottet instämmer i Socialdemokraternas föresats att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Vägarna till jobb måste bli fler och bredare, i synnerhet för ungdomar. Utskottet välkomnar därför att regeringens initiativ att tillsammans med arbetsmarknadens parter finna lösningar på hur fler unga kan få arbete gett resultat. Det ekonomiska stödet till arbetsgivare för att stimulera till anställning av unga på basis av yrkesintroduktionsavtal är enligt utskottets mening ett av flera goda exempel på detta. Utskottet anser också att en bra skola med kunskap i fokus som ger alla tillgång till utbildning av hög kvalitet är avgörande för sysselsättning och för att värna Sveriges konkurrenskraft. När det gäller Europeiska socialfonden anser utskottet emellertid, till skillnad från Socialdemokraterna, att sammanhållningspolitiken huvudsakligen bör fokusera på de mest behövande delarna av unionen. Det s.k. sysselsättningsinitiativet för unga är enligt utskottets mening ett bra exempel på ett stöd som riktas mot de mest behövande delarna av EU. Stödet till de mer utvecklade delarna av unionen bör minskas betydligt och tydligt styras mot att stödja framväxten av ett innovativt och kunskapsbaserat näringsliv i linje med målen för Europa 2020-strategin. Detta innebär naturligtvis inte något

annat än att regeringen samtidigt bör agera för att maximera återflödet till Sverige inom sammanhållningspolitiken och övriga utgiftsområden. Utskottet noterar också att Sverige under perioden 2014–2020 kommer att omfattas av strukturfondsprogram inom målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Totalt omfattar programmen 29 miljarder kronor, varav ca 16 miljarder kronor från Regionalfonden och ca 13 miljarder kronor från Socialfonden.

Utskottet välkomnar att regeringen, efter dialog med bl.a. arbetsmarknadens parter, den 27 mars 2014 fattade beslut om hur dessa 13 miljarder kan investeras för satsningar på fler i jobb och kompetensförsörjning, i form av ett förslag till nationellt socialfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Programförslaget har tre huvudsakliga områden: kompetensförsörjning, bredare vägar till jobb och företagande för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och satsningar på fler unga i jobb och utbildning. Nytt för denna period är att utrymmet för nationella satsningar har blivit större, privat medfinansiering har möjliggjorts och fokus på att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv tydliggjorts. Även stödande insatser för verksamheter som planerar att ta emot t.ex. praktikanter möjliggörs. Det svenska förslaget till socialfondsprogram ska nu förhandlas med och godkännas av EU-kommissionen. Programmet beräknas starta tidigast hösten 2014.

När det gäller frågan om ett s.k. socialt protokoll noterar utskottet att regeringen i skrivelse 2013/14:75 med anledning av riksdagens tillkännagivande bl.a. anför att den anser det vara viktigt att värna de sociala rättigheterna inom EU. Regeringen ser emellertid ett antal risker med att verka för en fördragsändring av detta slag på EU-nivå. Processen skulle enligt regeringen kunna utlösa följdkrav på andra och mer långtgående förändringar som inte ligger i Sveriges intresse. Genom Lissabonfördraget blev EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna rättsligt bindande och fick fördragsstatus, och det slås vidare fast att EU ska ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Regeringen anför att den ser positivt på den utveckling som Lissabonfördraget ger uttryck för, vilken regeringen menar slår fast att EU-samarbetet bygger på en tydlig social grund. Utskottet värdesätter att arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson vid sitt besök i utskottet den 12 december 2013 redogjorde för hur regeringen arbetar inom EU med att värna sociala rättigheter och den svenska arbetsmarknadsmodellen, bl.a. i arbetet med den stärkta ekonomiska samordningen inom EU, påverkansarbete i och inför EU-förhandlingar på arbetsrättens område och regeringens arbete vid processer i EU-domstolen. Utskottet välkomnar att regeringens utgångspunkt för EU-arbetet i dessa frågor är att medlemsstaternas befogenheter när det gäller arbetsmarknad och sociala frågor inte får försvagas.

När det gäller de farhågor som framförs i den socialdemokratiska motionen om att kommissionen har ambitionen att undanta små och medelstora företag från arbetsmiljöregler noterar utskottet att kommissionen, i det meddelande om smart lagstiftning, COM(2013) 122, som presenterades för ett år sedan, bl.a. uttalade att regler som syftar till att skydda människors hälsa och säkerhet måste tillämpas oavsett den ekonomiska aktörens storlek och att små och medelstora företag därför inte kan undantas från sådana regler. Utskottet noterar vidare att riksdagen den 29 maj 2013 ställde sig bakom näringsutskottets granskning av meddelandet (utl. 2012/13: NU23). Näringsutskottet framhöll i sitt utlåtande bl.a. att det finns områden där varken företagets storlek eller omsättning kan skapa acceptans för undantag för företag. Dessa områden infattar regler inom bl.a. arbetsrättsligt skydd, arbetsmiljö och miljö. Utskottet instämmer i vad riksdagen på förslag av näringsutskottet uttalat och anser därmed att det inte finns behov av något ytterligare riksdagsuttalande. Utskottet noterar slutligen, apropå vad som nämns i motionen, att EU:s nya arbetsmiljöstrategi försejats något, men att kommissionen beräknar lämna den i början av juni 2014.

På den svenska arbetsrättsens område kan utskottet – med anledning av vad som sägs i den socialdemokratiska motionen om att stärka regelverket som omger kollektivavtalen – konstatera att regeringen den 27 september 2012 med anledning av riksdagens tillkännagivande tillsatte en parlamentarisk utredning som utöver att utvärdera tillämpningen av den s.k. lex Laval bl.a. också ska överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2014. Utskottet välkomnar utredningen och anser inte att det behövs något ytterligare initiativ från riksdagens sida.

Utskottet kan sammanfattningsvis ställa sig bakom regeringens skrivelse 2013/14:115 i de delar som rör utskottets beredningsområde. Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör avstyrkas.

Stockholm den 10 april 2014

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlsson (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Andreas Carlson (KD), Mattias Karlsson (SD), Jenny Petersson (M), Kerstin Nilsson (S), Ismail Kamil (FP) och Christina Høj Larsen (V).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (S)

Ylva Johansson (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

I hela Europa måste arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – sänkas rejält. För Sverige har vi socialdemokrater ett skarpt mål. Till 2020 ska antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar öka så mycket att Sverige då har lägst arbetslöshet i EU. För ungdomar vill vi införa en skarp garanti i Sverige. Alla arbetslösa unga ska senast inom 90 dagar erbjudas jobb, lärlingsplats, praktik eller utbildning. Att ha ett bra jobb är inte bara en ekonomisk trygghet, utan också en avgörande faktor för välmående och personlig utveckling. Ett samhälle där hög arbetslöshet tillåts bita sig fast blir också mycket bräckligt och en farlig grogrund skapas för olika former av främlingsfientlighet, nationalism och extremism. Det är därför en stor framgång att arbetsmarknadsministrarna inom EU har kommit överens om en ungdomsgaranti. Reformen är ett krav som drivits hårt av socialdemokrater över hela Europa. Ungdomsgarantin är precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera. Hittills har regeringens inställning varit den rakt motsatta: den har ansett att de unga arbetssökande inte ska ges ordentligt stöd förrän efter tre, fyra månader av arbetslöshet.

Om kvinnors sysselsättning i euroområdet höjdes till nuvarande nivåer för män skulle det kunna innebära en BNP-ökning på uppemot 11 procent. Sverige har en potential på närmare 3 procent. Men regeringens politik har inte flyttat fram positionerna på arbetsmarknaden för kvinnor – tvärtom. Regeringen har bl.a. kraftigt försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor. Sverige har till och med fått kritik från EU-kommissionen för att inte leva upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. Efter en tuff politisk kamp presenterade kommissionären Reding i november 2012 till slut ett konkret förslag om en lightvariant av kvotering. Vi anser att det i grunden är positivt att förslaget lagts fram, men att kryphålen är för stora. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskrimineringen, reducera deltidsarbetet genom att göra heltid till norm och justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de ytterligare insatser som måste till. Det måste även regeringen börja arbeta för.

Vare sig det gäller yngre eller äldre, människor i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. På en global marknad är det viktigt att lära nytt snabbare än konkurren-

terna. Människors kompetens är den enskilt viktigaste faktorn för att stärka Europas konkurrenskraft när jobben förändras. För att den som har ett arbete ska kunna och våga byta jobb mitt i livet behövs satsningar på vuxenutbildning. Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna. I stället behövs ett omfattande arbete för ett hållbart och uthålligt arbetsliv i hela EU.

För oss socialdemokrater är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den fria rörligheten får heller aldrig användas för att skapa konkurrens med löne- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla och alla arbetstagare ska behandlas lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet. På europeisk nivå behövs en återhämtningsplan och bättre samordnade och direkta åtgärder mot den ekonomiska krisen, inte en återgång till den kasinokapitalism som föregick krisen. EU:s fördrag måste få ett socialt protokoll som rättar till den nuvarande oroande obalansen mellan fri rörlighet för tjänster och fackliga rättigheter. Den svenska regeringen måste kräva och med kraft driva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Om människor ska arbeta längre krävs att arbetskraften hänger med i arbetsmarknadens utveckling. Det krävs också att individerna klarar av en höjd förändringstakt i det egna arbetet. Alla tankar om höjd pensionsålder faller platt om det inte finns en väl utarbetad strategi för hur arbetsmiljön ska förbättras. I EU-arbetet är det viktigt att slå fast att arbetsmiljödirektiven är minimidirektiv. Att som kommissionen kritisera medlemsstater som har högt satta ambitioner riskerar att innebära att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. För oss är det självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö. Därför är det skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreglerna. Det är särskilt allvarligt mot bakgrund av att kommissionen meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny strategisk plan med hänvisning till den ekonomiska krisen. Vi socialdemokrater anser att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. EU har inte rätt att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara läpparnas bekänelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde.

Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste regelverket som omger kollektivavtalen bli starkare. Efter ett tillkännagivande i riksdagen tillsattes en utredning om att bl.a. se över lex Laval, vilket vi ser som mycket positivt.

Vi anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör tillstyrkas.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (SD)

Mattias Karlsson (SD) anför:

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. Sverigedemokraterna anser att EU inte har rätt att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara läpparnas bekännelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste regelverket som omger kollektivavtalen bli starkare. Efter ett tillkännagivande i riksdagen tillsattes en utredning om att bl.a. se över lex Laval, vilket är mycket positivt.

Jag anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkande 21 bör tillstyrkas.

Särskilda yttranden

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (SD)

Mattias Karlsson (SD) anför:

De europeiska arbetsmarknaderna är nära sammanflätade och de europeiska länderna är på många sätt ömsesidigt beroende av varandra. Sverigedemokraterna vill verka för ett stort mått av dialog och erfarenhetsutbyte mellan Sverige och de övriga europeiska länderna när det gäller sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor. Sverige bör lägga stor vikt vid insatser för att dela med sig av sina egna erfarenheter och samtidigt lära av andra i syfte att kunna undvika deras misstag och upprepa deras framgångar.

Sverigedemokraternas grundläggande och principiella uppfattning är dock att alla former av styrning och beslutsfattande inom det arbetsmarknadspolitiska området bör vara en uteslutande nationell angelägenhet. Tyvärr är Sverigedemokraterna fortfarande ensamma i riksdagen om att konsekvent, i både ord och handling, hävda denna ståndpunkt.

Trots utfästelser från riksdagens övriga partier om att till varje pris värna den svenska modellen, fortsätter de den gradvisa processen mot att på olika sätt flytta in allt fler delar av den svenska arbetsmarknadspolitiken i EU-systemet.

De långsiktiga konsekvenserna av att bevilja den alltmer federalistiska unionen ett ökat tillträde till och en ökad kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken kan inte överblickas. Beslut i denna riktning är därför oansvariga och demokratiskt tvivelaktiga även när det gäller till synes behjärtansvärda initiativ såsom ungdomsgarantin, Euresprogrammet m.m.

Sverigedemokraternas förhoppning är att riksdagen under de kommande åren ska bromsa all vidare överföring av makt och kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken till EU och i stället påbörja en process mot maktåtertagande och ökat nationellt självbestämmande.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (V)

Christina Höj Larsen (V) anför:

Vänsterpartiet har såväl principiella invändningar som invändningar i sak mot delar av regeringens verksamhet inom och visavi den Europeiska unionen. Vänsterpartiet har dock inte lämnat in någon motion på regeringens skrivelse 2013/14:115. I stället har synpunkter på EU-relaterade frågor inom arbetsmarknadsområdet framförts löpande under verksamhetsåret. Själva formen för hanteringen av dessa frågor belyser viktiga problem med EU-systemet. Det finns en ständig anledning till oro för att icketransparenta processer runt EU-kommissionen och juridiska överväganden i EU-domstolen ska vara det som i grunden påverkar svensk arbetsmarknadspolitik, i stället för demokratiskt förankrade och öppet debatterade beslut.

Vänsterpartiet ser det som avgörande att lönebildningen i Sverige sker i enlighet med den svenska modellen, där starka parter tecknar kollektivavtal och med möjlighet att genomföra konfliktåtgärder för att få till stånd sådana avtal. Försök från EU-kommissionen att direkt eller indirekt påverka lönebildningen måste avvisas.

Regeringen har uttryckt stöd för den svenska modellens grundprinciper. Men i viktiga avseenden har regeringens faktiska agerande pekats i en annan riktning eller varit märkligt svagt. Det gäller inte minst hanteringen av den s.k. Lavaldomen. Lex Laval, som regeringen genomdrev efter domen, har mött stark kritik från såväl FN-organet ILO som Europarådet. Frågan ligger nu i en utredning, efter ett tillkännagivande från riksdagen. Vänsterpartiet utgår från att nämnda kritik ska beaktas i översynen, men regeringen har inte uttryckligen velat komplettera direktiven, vilket är problematiskt.

Vänsterpartiet är också tveksamt till att regeringen avfärdat kravet på att driva frågan om ett bindande socialt protokoll i EU, med hänvisning till att detta skulle kunna leda till andra bakslag. Regeringen uppvisar inte något större intresse för frågan och inte heller för att respektera riksdagens viljeyttringar.